

ANDRIS DEKANTS

EKSPERTS

Sertifikāta Nr. 183

Sertifikāts izsniegts Dabas aizsardzības pārvaldē, derīgs 11.07.2018. - 10.07.2021.

Eksperta sugu, biotopu vai to grupu specializācija: putni

Nodibinājumam "dzivniekupolicija.lv"

info@dzivniekupolicija.lv

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2020/03

Par projekta "Skanstes teritorijas revitalizācijas 1. kārtā" ietekmi uz tur esošo putnu atpūtas, barošanās un ligzdošanas vietām un īpaši aizsargājamo sugu labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanu

Atzinums sagatavots atbilstoši 30.09.2010. MK noteikumiem Nr.925 "Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības"

Rīga, Latvija, 03.06.2020.

1. **Sugu grupa**, par kuru tiek sniegts atzinums: putni.

2. **Teritorijas apsekošana**

Apsekotā teritorija Rīgā ietver bijušo mazdārziņu teritoriju starp Skanstes ielu, Jāņa Krūmiņa ielu, Laktas ielu un Ierēdņu ielu (kadastra apzīmējumi 01000 24 0254, 01000 24 2148, 01000 24 0280, 01000 24 0230, 01000 24 2114), kā arī piegulošo teritoriju starp Jāņa Daliņa un Jāņa Krūmiņa ielu posmā no Skanstes ielas līdz vilciena sliedēm (kadastra apzīmējumi 01000 24 2162, 01000 24 2161, 01000 24 2126, 01000 24 9017, 01000 24 0283, 01000 24 9016, 01000 24 2094, 01000 24 2147, 01000 24 9015, 01000 18 2002, 01000 18 0099, 01000 18 0095, 01000 18 2075, 01000 24 0284). Apsekotā teritorija redzama [1. attēla](#) kartoshēmā (pielikumā).

Apsekošanas laiks, kurā atzīmētas visas konstatētās putnu sugas: 2020. gada 28. maijs plkst. 5.02 – 8.05. Pirms šīs apsekošanas ievāktas arī gadījuma rakstura ziņas kopš 2020. gada 21. marta, kas apkopotas un izmantotas šajā atzinumā.

Laika apstākļi apsekošanas dienā, 28. maijā: vēja ātrums 2 m/s, mākoņains, bez nokrišņiem, gaisa temperatūra + 12°C. Apsekošanas laikā laika apstākļi piemēroti vizuāliem un akustiskiem novērojumiem, putnu aktivitāte augsta.

Izmantotā izpētes metode: teritorijas pārmeklēšana, sugu konstatēšana (vizuāli un pēc to balsīm), fotofiksācija.

Vizuālai putnu identificēšanai izmantots binoklis Nikon Monarch 7 10x42, fotofiksācijai Panasonic Lumix DMC-FZ200 digitālā fotokamera.

3. Teritorijas statuss

Pētāmā teritorija atrodas ārpus mikrolieguma un īpaši aizsargājamām teritorijām.

4. Atzinuma sniegšanas mērķis

Apsekojamajā teritorijā konstatēt tur esošās putnu sugas un novērtēt projekta "Skanstes teritorijas revitalizācijas 1. kārta" darbības ietekmi uz šo putnu atpūtas, barošanās un ligzdošanas vietām, kā arī īpaši aizsargājamo sugu labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanu.

5. Pētāmās teritorijas vispārīgs apraksts

Teritorija atrodas Rīgā bijušo mazdārziņu zonā, kur aptuveni puse teritorijas pēdējo 15 gadu laikā atbrīvota no dārza mājiņām un pārvērsta par atvērtu ainavu un pļavu ar atsevišķiem kokiem, bet otrā pusē vēl saglabājušās puspamestas dārza mājas, kurām apkārt plaši krūmi, koki un mazi pieguļošie zālāji. Teritorijā kopumā reljefs līdzens, ar vairākām mitrām vietām un grāvjiem, bet teritorijas ZA un ZR virzienā reljefa pacēlumi. Teritorijā uzturas ar ūdeņiem, krūmiem, pļavām saistītu un atklātu ainavu putnu sugas. Teritorija sastāv no vairākiem kadastra apzīmējumiem un īpašniekiem, tai skaitā pašvaldības.

6. Īss piegulošās teritorijas raksturojums

Uz ZR no teritorijas atrodas dzelzceļa sliedes, bet plašākā apkārtnē dominē intensīva pilsētas apbūve ar daudzstāvu ēkām. Tuvākās lielās zaļās zonas - aptuveni 850 m attālumā DA virzienā Jēkaba un Lielie kapi, aptuveni 1 km attālumā ZA virzienā Garnizona, Miķeļa un Raiņa kapi, savukārt aptuveni 1,2 km attālumā ZR virzienā atrodas Mazā Vējzaķu sala un Vējzaķsala.

7. Konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

Teritorijā vizuāli vai pēc balss konstatētas septiņas īpaši aizsargājamās putnu sugas, kuras iekļautas MK 2000. gada 14. novembra noteikumu Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 1. pielikumā¹: brūnā čakste (pāris), grieze, lauku piekūns, lielā čakste, somzīlīte (pāris), stepes čipste, svītrainais ļauķis (pāris). No šīm septiņām sugām svītrainā ļauķa pāris konstatēts dārziņu teritorijā, bet pārējās sugas cieši pieguļošajā atvērtās ainavas teritorijā.

Brūnā čakste, grieze, stepes čipste un svītrainais ļauķis ir arī iekļautas Eiropas Padomes 2009. gada 30. novembra direktīvā (pirmajā pielikumā) 2009/147/EEK par savvaļas putnu aizsardzību (putnu direktīva)². Šīm sugām jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā.

Papildus brūnā čakste, grieze, lauku piekūns, lielā čakste, stepes čipste, svītrainais ļauķis ir arī iekļautas Bernes konvencijas II pielikumā³.

Kopumā visās apmeklējumu reizēs konstatētas 34 putnu sugas, kas šo teritoriju izmanto kā ligzdošanas vai barošanās vietu, un tās ir apkopotas [1. tabulā](#). Lauku

piekūns, lielā čakste un pļavu čipste izmanto atvērtās ainavas teritoriju, lai barotos, bet ligzdo ārpus šīs teritorijas. Visas šajā teritorijā ligzdojošās putnu sugas apdraud atropogēnais traucējums, ja tas veikts putnu ligzdošanas laikā, kā arī piemērotu dzīvotņu izzušana.

Jāņem vērā, ka Latvijā ligzdo vien 75–130 stepes čipstes pāri, un šobrīd tās īstermiņa un ilgtermiņa populācijas tendences Latvijā samazinās, tādēļ katrs ligzdošanas atradums ir vērtīgs un sargājams. Arī somzīlīte un svītrainais ļauķis pieskaitāmas samērā retām Latvijā ligzdojošām putnu sugām, kur somzīlītei ligzdo 1100–1700 pāri, bet svītrainajam ļauķim 2084–4573 pāri, tomēr šīm sugām gan īstermiņa gan ilgtermiņa populācijas tendences Latvijā pieaug⁴.

Pēc dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" pieejamās informācijas konstatēts, ka atvērtās ainavas teritorijā (pļavā) starp Jāņa Daliņa un Jāņa Krūmiņa ielām 2015.g. ziņota īpaši aizsargājama auga suga - Baltijas dzegužpirkstītes *Dactylorhiza baltica* atradne ar ap 150–200 ziedošiem eksemplāriem, kas izklaidus sastopami visā teritorijā un vietām grupās pa 1-2 eks/m². Vienlaidus izplatību ierobežo niedru audzes.

8. Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājамie biotopi

Esošie un to potenciāli apdraudošie faktori apsekotajā teritorijā apsekošanas laikā nav vērtēti.

9. Citas apsekotās teritorijas bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgas vērtības

Liela izmēra koki, veci koki, dobumaini koki un liela izmēra stubeņi.

10. Pētāmās teritorijas aizsargājamo dabas un ainavas vērtību labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības un darbības

Lielākā daļa sugu, kas konstatētas teritorijā un attēlotas [1. tabula](#) ligzdo esošajā teritorijā. Piemēram, konstatēts, ka mājas strazdi 28. maijā baro savus mazuļus, tāpat arī sarkanrīklīte un pelēkā vārna. Savukārt citu sugu izdotie raksturīgie uztraukuma saucieni liecināja par tuvumā esošām apdzīvotām ligzdām, ligzdām ar olām vai ligzdām, kurās ir tikko izšķīlušies mazuļi (piemēram, zilzīlīte, lielā zīlīte, somzīlīte, melnais strazds). Bet brūnā čakste un daļa ļauķu vēl tikai gatavoja ligzdas, pārojās vai piesaistīja mātītes, un mazuļi šo putnu ligzdās un apkārtnē tiks baroti aptuveni līdz jūlija vidum, augustam. Arī griezei, kas vairākkārt konstatēta atvērtās ainavas teritorijā mazuļi var šķīlties tikai jūlija beigās. Aktīva putnu ligzdošanas sezona apsekotajā teritorijā būs līdz vismaz jūlija vidum-beigām, bet atsevišķos gadījumos var būt arī atkārtotie perējumi augustā. Ligzdojošo putnu labvēlīga statusa nodrošināšanai būtiska nozīme ir to netraucēšanai (neveikt darbības, kas traucē putnu ligzdošanu un barošanu) laika posmā no 1. marta līdz vismaz 31. jūlijam (vēlams augusta vidum, lai putni veiksmīgi spētu izbarot mazuļus, un tie pieaugtu tik tālu, līdz patstāvīgi spētu atstāt ligzdošanas teritoriju).

Lai saglabātu putnu dzīvotnes to labvēlīgā stāvoklī ir jā saglabā atvērtās ainavas teritorija (pļava un smiltāji ar atsevišķiem krūmiem, kokiem, lielu dimensiju stubenņiem, dobumaini koki), kā arī jā saglabā hidroloģiskais režīms.

11. Secinājumi par plānotās darbības vai pasākuma ietekmi uz konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību, kā arī uz piegulošo teritoriju un nosacījumi darbības vai pasākuma veikšanai.

Ņemot vērā augstāk minēto secinu, ka:

- a) Aktīvā ligzdošanas sezona ar mazuļiem ligzdās būs aptuveni līdz jūlija beigām. Jāņem vērā, ka putni paļausies un izmantos šo teritoriju, lai turpinātu barot un audzināt savus mazuļus arī tad, kad tie būs atstājuši savas ligzdas - augustā.
- b) Atbilstoši sugu un biotopu aizsardzības likuma 11. pantam⁵ ir aizliegta īpaši aizsargājamo sugu (visās to attīstības stadijās) apzināta traucēšana (īpaši vairošanās un mazuļu augšanas laikā), apzināta putnu ligzdu un olu iznīcināšana vai bojāšana, kā arī vairošanās vietu iznīcināšana vai bojāšana, tādēļ šajā teritorijā jāievēro miera periods no 1. marta līdz vismaz 31. jūlijam (vai ilgāk).
- c) Realizējot projektu "Skanstes teritorijas revitalizācijas 1. kārtā" pašreizējā redakcijā (arī ārpus putnu ligzdošanas laika), tiks iznīcinātas dzīvotnes un barošanās vietas visām septiņām konstatētajām īpaši aizsargājamām putnu sugām un Eiropas Padomes putnu direktīvas sugām, kā arī tiks būtiski samazināta ekosistēmas kvalitāte.
- d) Jebkādi ar dzīvotņu kvalitātes pasliktināšanu saistīti darbi augstākminētā projekta ietvaros jāveic tā, lai samazinātu negatīvās sekas un dotu atkāpšanos ceļu putnu sugām tādā veidā, lai tās tiktu dzītas Lapeņu ielas virzienā un spētu patverties pļavā starp Jāņa Daliņa un Jāņa Krūmiņa ielu.

Lappušu skaits atzinumā (ieskaitot pielikumu): sešas [6].

Putnu sugu eksperts _____ Andris Dekants

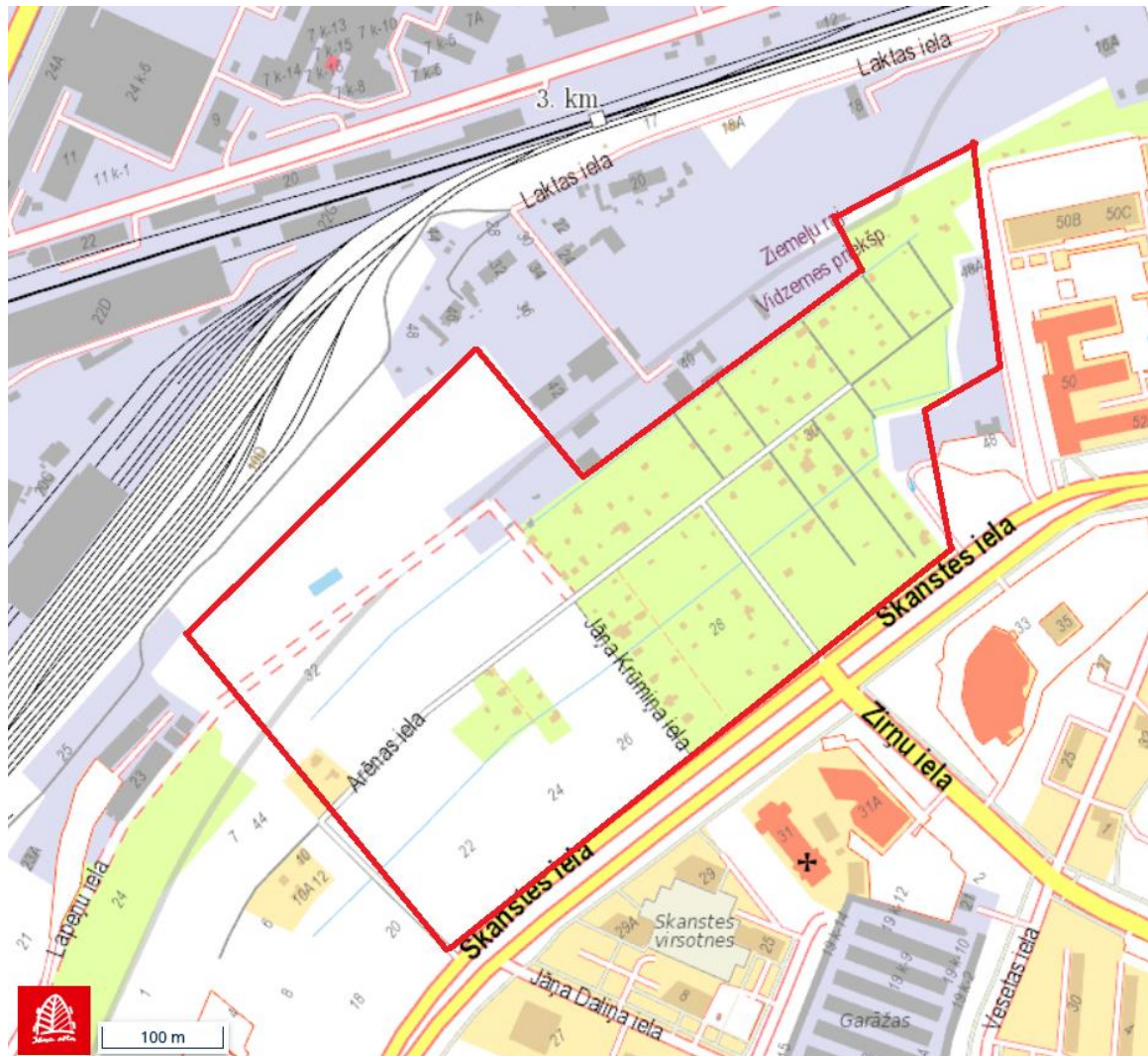
ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS
AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU
UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Atsauces

1. [Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu](#): 2000. gada 14. novembra Ministru kabineta noteikumi Nr.396.
2. [Par savvalas putnu aizsardzību](#): Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra direktīva 2009/147/EK.
3. [Par 1979.gada Bernes konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību](#): Latvijas Republikas likums. 17.12.1996. Latvijas Vēstnesis, 1/2.

4. Ziņojums Eiropas Komisijai saistībā ar Biotopu Direktīvas 17. panta prasību izpildi par 2013.–2018.gadu (Latvijas Universitāte, nepublicēts).
5. [Sugu un biotopu aizsardzības likums](#): Latvijas Republikas likums. 16.03.2000. Latvijas Vēstnesis, 121/122.

Pielikums

1.attēls. Apsekotās teritorijas (Rīgā) kartoshēma (iezīmēta ar sarkanu līniju).

1. tabula. Konstatētās putnu sugas apsekotajā teritorijā. Treknrakstā izceltās sugas apsekotajā teritorijā neliedz, bet to izmanto kā barošanās vietu. Pārējām sugām konstatēta ticama vai pierādīta ligzdošana teritorijā.

Suga latviešu valodā	Suga latīņu valodā	Novērošanas datums	Aizsargājama suga	Eiropas putnu direktīvas I pielikuma suga	Bernes konvencijas II pielikuma suga
Meža pīle	<i>Anas platyrhynchos</i>	28-05-2020			
Lauku piekūns	<i>Falco tinnunculus</i>	28-05-2020	X		X
Grieze	<i>Crex crex</i>	28-05-2020	X	X	X
Ūdensvistiņa	<i>Gallinula chloropus</i>	11-04-2020			
Lauku balodis	<i>Columba palumbus</i>	28-05-2020			
Stepes čipste	<i>Anthus campestris</i>	26-05-2020	X	X	X
Pļavu čipste	<i>Anthus pratensis</i>	29-04-2020			
Dzeltenā cielava	<i>Motacilla flava</i>	02-05-2020			
Sarkanriklīte	<i>Erithacus rubecula</i>	28-05-2020			
Lakstīgala	<i>Luscinia luscinia</i>	28-05-2020			
Melnais strazds	<i>Turdus merula</i>	28-05-2020			
Ezeru ķauķis	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	28-05-2020			
Purva ķauķis	<i>Acrocephalus palustris</i>	28-05-2020			
Krūmu ķauķis	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	28-05-2020			
Niedru strazds	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	22-05-2020			
Melngalvas ķauķis	<i>Sylvia atricapilla</i>	28-05-2020			
Dārza ķauķis	<i>Sylvia borin</i>	28-05-2020			
Svītrainais ķauķis	<i>Sylvia nisoria</i>	28-05-2020	X	X	X
Gaišais ķauķis	<i>Sylvia curruca</i>	28-05-2020			
Brūnspārnu ķauķis	<i>Sylvia communis</i>	28-05-2020			
Čuņčiņš	<i>Phylloscopus collybita</i>	28-05-2020			
Zilzīlīte	<i>Cyanistes caeruleus</i>	28-05-2020			
Lielā zīlīte	<i>Parus major</i>	28-05-2020			
Somzīlīte	<i>Remiz pendulinus</i>	28-05-2020	X		
Brūnā čakste	<i>Lanius collurio</i>	28-05-2020	X	X	X
Lielā čakste	<i>Lanius excubitor</i>	21-03-2020	X		X
Sīlis	<i>Garrulus glandarius</i>	28-05-2020			
Žagata	<i>Pica pica</i>	28-05-2020			
Pelēkā vārna	<i>Corvus cornix</i>	28-05-2020			
Mājas strazds	<i>Sturnus vulgaris</i>	28-05-2020			
Mājas zvirbulis	<i>Passer domesticus</i>	28-05-2020			
Lauku zvirbulis	<i>Passer montanus</i>	28-05-2020			
Zaļžubīte	<i>Chloris chloris</i>	28-05-2020			
Niedru stērste	<i>Emberiza schoeniclus</i>	26-03-2020			